

In het Laurentiusjaar organiseerde het bisdom Rotterdam voor het eerst een diocesane bijeenkomst rond geldwerving (20 mei 2015). Mgr. Van den Hende sprak daarbij over de collecte. Deze hand-out is de uitwerking van die bijdrage van de bisschop en werd uitgereikt bij de vervolgbijeenkomst (5 oktober 2016) over geldwerving en ledenadministratie. Aandacht voor de collecte en het beleid hieromtrent vragen in de toekomst nog meer doordenking, onder meer vanwege het gegeven dat in de huidige samenleving een groeiend aantal mensen nauwelijks nog contant geld bij zich heeft.

Collecte als belangrijke inkomstenbron: Kan het beter?

1. Financieel bijdragen aan de geloofsgemeenschap heeft Bijbelse wortels

Vanouds is de Kerk een netwerk van gelovige mensen. Voordat er kerkgebouwen waren en vrijheid van godsdienst, trokken de apostelen en hun opvolgers rond om het evangelie overal te verkondigen, en ter plaatse gemeenschappen van de Kerk op te bouwen.

De eerste christenen kwamen bijeen in huizen of op andere plaatsen om het geloof te vieren en te leven. In gezamenlijkheid droegen zij zorg voor de nodige financiële middelen. In de handelingen van de apostelen en in de brieven van het nieuwe testament wordt het financieel bijdragen aan de Kerk meerdere keren genoemd.

2. Collecte in het kader van de liturgie

Het woord collecte betekent verzameling. In de samenkomst van de liturgie worden middels de collecte financiële gaven verzameld en bijeengebracht vanuit de aanwezige gelovigen.

In de viering van de eucharistie, wanneer de gaven van brood en wijn naar het altaar worden gebracht, worden de aanwezige gelovigen uitgenodigd om hun gave te geven en aan te dragen ten bate van het reilen en zeilen van de kerkgemeenschap en haar opdracht in de wereld, dichtbij en verder weg.

3. Collecte is belangrijke bron van inkomsten

In parochies is de jaarlijkse actie 'Kerkbalans' de grootste bron van inkomsten. Daarnaast zijn collectes belangrijk om in iedere liturgieviering opnieuw uit te nodigen daadwerkelijk bij te dragen aan de noden en de werkzaamheden van de kerkgemeenschap. Het betreft collectes op zon- en feestdagen, maar er worden ook collectes gehouden tijdens door-de-weekse vieringen, waaronder uitvaarten.

Wanneer we zorgvuldig aandacht willen besteden aan de inkomsten van parochies, dan is het zaak om de waarde van collectes niet te onderschatten. De vraag is of collectes voldoende aandacht krijgen in parochies. Worden er pogingen ondernomen om de opbrengst van collectes te optimaliseren?

Een kleine rekensom. Het bisdom Rotterdam kent zo'n 500.000 ingeschreven katholieken. Op zondag gaat ruim 5 procent van de katholieken naar de kerk om deel te nemen aan de viering van de liturgie. Bisdom-breed zijn dat zo'n 25.000 kerkgangers per zondag. Indien alle kerkgangers 50 eurocent zouden geven in de collecte, dan zou de opbrengst zijn: 12.500 euro per zondag. Uitgaande van 52 zondagen betekent dit bisdom-breed 650.000 euro per jaar. Zouden parochies de opbrengst van collectes kunnen stimuleren, bijvoorbeeld naar één euro per kerkganger? Uitgaande van 52 zondagen per jaar, zou dit bisdom-breed een opbrengst van 1.300.000 euro per jaar betekenen.

Het is niet voldoende om collectes uit gewoonte te houden. Parochies nemen de collecte als inkomstenbron pas echt serieus, wanneer zij collectes bewust bezien en organiseren in het kader van hun financiële beleid als geheel.

4. Collecte op basis van financieel beleid

Het houden van collectes is een goede gewoonte. Veel kerkgangers zouden zich verbazen wanneer de collecte wordt overgeslagen. Omdat het houden van collectes zo doodgewoon is, gebeurt de aankondiging vaak in vaststaande bewoordingen. Soms wordt er helemaal niets gezegd en alleen maar op een gegeven moment een mandje doorgegeven. Kerkgangers houden volgens gewoonte al het geijkte munt in de hand, ongeacht het doel van de collecte.

Het verdient aanbeveling om in parochies bewust beleid te ontwikkelen waar het gaat om het houden van collectes, door telkens werk te maken van een goede aankondiging, door het opstellen van een parochieel collecterooster om naast verplichte collectes (cf landelijk collecterooster) andere specifieke collectes voor eigen parochie en voor derden goed in te plannen. Door bij de aankondiging van collectes ook expliciet collecte-doelen te vermelden, krijgen parochianen een inkijkje in de verschillende kostenposten van de parochiehuishouding.

5. Collecte-opbrengsten: kan het beter?

- a. Zorg voor een afwisselende (korte) aankondiging van de collecte, zorg dat het goed verstaanbaar is.
- b. Noem concreet (per keer of met regelmaat) één vaste kostenpost. Geef zo inzicht in wat er allemaal betaald moet worden: verwarming, activiteiten werkgroepen, boekjes, kaarsen en bloemen, verfbeurt kerk, groot onderhoud, caritas, etc.
- c. Noem twee keer per jaar een bijzondere kostenpost met meteen daarbij het benodigde bedrag. Probeer dat bedrag te halen: "we hebben vijf nieuwe brandblussers nodig, dat kost euro, graag een extra bijdrage, dan kunnen we meteen tot aanschaf overgaan".
- d. Kies heel concreet een bepaalde collecte voor eigen parochie wanneer een bepaalde doelgroep in de kerk aanwezig is: bijvoorbeeld een collecte voor de kindercatechese tijdens een gezinsviering, een collecte voor de werkgroep zieken en ouderen tijdens een uitvaart.
- e. Zorg dat de opbrengst van afzonderlijke collectes duidelijk vermeld wordt in het parochieblad of op de website. Parochianen willen als gevers graag het resultaat vernemen: de parochie is geen bodemloze put. Tevens werkt de vermelding van opbrengsten als verantwoording.
- f. Het verdient aanbeveling om in parochies op zondag een dubbele collecte te houden: één voor de parochie, en één voor derden, voor de caritas of voor de afdracht aan het bisdom. Een dubbele collecte hoeft niet bezwaarlijk te zijn. Parochianen zijn immers vrij om te geven.
- g. Er zijn parochies die werken met collecte-bonnen. Deze bonnen kunnen door parochianen tevoren worden ingekocht, mét een betalingsbewijs. Bij een collecte gooit men dan één of meerdere bonnen op de collecteschaal in plaats van geld. Op deze manier kan een collecte ook administratief als gift worden aangemerkt én aangetoond bij de fiscus.
- h. Maak (heel af en toe) op een hoogfeest of vanwege een bijzonder jubileum bij de aankondiging van de collecte een kwinkslag in de trant van: "maak er iets feestelijks van."